

Tieslietu sistēmas novērtējums – Eiropas Padomes Komisijas Tiesu efektivitātei veiktais novērtējums

Iepriekšējā ziņu lapas numurā informējām Jūs par Tiesu administrācijas ar Eiropas Sociāla fonda (turpmāk – ESF) atbalstu līdzfinansētā projekta **“Justīcija attīstībai”** aktualitātēm apmācību blokā un jaunām apmācībām, kuras tiks veiktas sadarbībā ar Eiropas Tiesību akadēmiju (turpmāk – ERA), kā arī piedāvājām apmācību, pasākumu un konferenču kalendāru.

Šajā ziņu lapā informēsim par progresu tieslietu sistēmas novērtējuma blokā, īpašu uzmanību pievēršot Eiropas Padomes Komisijas Tiesu efektivitātei (turpmāk – CEPEJ) novērtējuma vizītēm. Ziņu lapas beigās atradīsiet atskatu uz aprīli un maijā notikušajām konferencēm un informāciju par tuvākajiem projekta pasākumiem.

Projekta notikumi – CEPEJ novērtējuma vizītes un novērtējuma ziņojuma projekts

CEPEJ tika izvēlēta kā viens no tieslietu sistēmas novērtējuma veicējiem, pamatojoties uz tās ekspertu ilggadējo pieredzi tiesiskuma attīstībā 47 Eiropas Padomes valstīs, tās rīcībā esošajiem resursiem, metodoloģijām un labākās prakses standartiem, kā arī padziļinātai izpratnei un ekspertīzei par Eiropas tieslietu sistēmas attīstību. Tika ņemta vērā arī veiksmīga Latvijas valsts institūciju pieredze sadarbībā ar CEPEJ.

CEPEJ izvērtē Latvijas tiesu sistēmu piecos pamata aspektos

CEPEJ veiktajā novērtējumā aplūkota tiesu sistēmas vadošās iestādes, tieslietu politikas un tieslietu administrēšanas nozares darbība, kā arī to institūciju darbība, kas piedalās tiesu sistēmas politikas un stratēģijas izstrādē. Tika analizētas arī pēdējā laikā veiktas reformas. Novērtējuma ietvaros sniegts procesu efektivitātes un kvalitātes, neatkarības, kā arī attīstības potenciāla vērtējums.

CEPEJ novērtējuma gala ziņojums sastāv no piecām pamata sadaļām, kas atbilst pieciem pamata aspektiem, kuros tiek izvērtēta Latvijas tieslietu sistēma:

– “Tiesu sistēma un tiesu darba organizācija”, ietverot tiesu neatkarību un pašpārvaldi, apskatot jurisdikcijas līmeņus, tiesu un tiesnešu specializāciju un tiesu teritoriālo reformu;

– “Tiesneši un tiesu darbinieki”, apskatot tiesnešu atlases, iecelšanas amatā un karjeras izaugsmes kritērijus, tiesnešu sākotnējo un nepārtraukto apmācību, tiesnešu novērtēšanu,

CEPEJ trešā vizīte Latvijā

tiesu disciplīnas un ētikas jautājumus, kā arī atsevišķi apskatot ar tiesu darbiniekiem saistītus jautājumus;

– “Tiesu sistēmas budžets”, apskatot budžeta plānošanu un resursu piešķiršanu, tiesu nodevas un citus maksājumus par tiesas pakalpojumiem civillietās un administratīvajās lietās;

– “Tiesu pārvaldība. Tiesu efektivitāte”, ietverot tiesu iekšējo organizāciju, tiesu pienākumus un prerogatīvas, tiesu snieguma statistiku, lietu vadīšanu un laika organizēšanu tiesās, kā arī informācijas un komunikācijas tehnoloģiju rīku izmantošanu pārvaldības atbalstam;

– “Tiesu sistēmas un tiesu kvalitāte”, iekļaujot tiesas taisnīguma un tiesas spriedumu skaidrības novērtējumu, tiesu pieejamību, saziņu ar tiesas lietotājiem, tiesas informācijas pieejamību un lietotāju apmierinātības līmeni, kā arī atsevišķi izskatot mediāciju.

CEPEJ pārstāvji novērtējuma ietvaros četras reizes viesojušies Latvijā

Pirmā tieslietu sistēmas novērtējuma vizīte notika 2017. gada 4.-7. jūlijā. Vizīte tika atklāta ar Tiesu administrācijas pārstāvju koordinācijas sanākumi, apspriežot tādus tematus kā efektivitāte un kvalitāte, budžets, cilvēkresursi, komunikācija, Tiesu administrācijas stratēģija un prioritātes.

Tālāk CEPEJ pārstāvji tikās ar tieslietu sistēmai nozīmīgo iestāžu pārstāvjiem no Tieslietu ministrijas, Augstākās tiesas, Tieslietu Padomes, Tiesnešu Disciplinārkolēģijas, Latvijas Tiesnešu mācību centra, Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas, Tiesnešu ētikas komisijas, Latvijas Republikas Prokuratūras, Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģijas, Latvijas Tiesnešu biedrības, Latvijas Administratīvo tiesnešu biedrības.

Otrā CEPEJ vizīte norisinājās 2017. gada 7. novembrī, kad notika apaļā galda diskusija par tiesu budžetu veidošanu. Diskusijas mērķis bija veicināt tiesu budžeta sistēmas attīstību Latvijā, padziļināti apspriežot dažādus novatoriskus veidus, kā izstrādāt un pārvaldīt tiesu un tiesu sistēmas budžetu. Tiesu administrācija iepazīstināja ar pašreizējo sistēmu un plānotajām pārmaiņām. Eksperti no Itālijas, Somijas, Igaunijas, Īrijas, Nīderlandes un Francijas komentēja Tiesu administrācijas prezentāciju un piedalījās diskusijās, iepazīstinot ar savas valsts tiesu budžeta veidošanas pamatprincipiem, problēmām, nākotnes attīstības iespējām, kā arī apsprieda iespējamus uzlabojumus Latvijas tiesu budžeta veidošanā. Diskusijas laikā tiesu budžets tika apskatīts arī kā instruments un mehānisms, ar kura palīdzību iespējams motivēt tiesas ierosināt pārmaiņas tiesu darba organizēšanā.

Trešā CEPEJ novērtējuma vizīte norisinājās šī gada 6. un 7. februārī. Pirmajā vizītes dienā Tieslietu ministrijā notika sanāksme, kuras ietvaros CEPEJ pārstāvji iepazīstināja Latvijas tieslietu sistēmas pārstāvjus ar galvenajiem atzinumiem un ieteikumiem, kuri apskatīti Latvijas tiesu sistēmas novērtējumā, kā arī uzsvēra turpmāko ietvaru un aktivitātes, kas vēl tiks veiktas ziņojuma sagatavošanas ietvaros.

Otrajā dienā Tiesu administrācijā tika organizēta sanāksme, kuras laikā CEPEJ un Latvijas tieslietu sistēmas pārstāvji diskutēja par tādiem tiesu sistēmas jautājumiem kā tiesu sistēmas budžets, tiesu iestāžu un tiesu kvalitāte, kā arī par tiesu procesiem un to efektivitāti.

CEPEJ trešā vizīte Latvijā

Pēdējās vizītes laikā, 23. aprīlī, Tieslietu Padomes sēdē CEPEJ eksperti prezentēja izstrādāto novērtējumu. Prezentācijā tika visaptveroši analizēta Latvijas tiesu sistēmas darbības efektivitāte un kvalitāte ar mērķi sniegt rekomendācijas turpmākajai tiesu sistēmas attīstībai Latvijā.

Ziņojuma prezentācijā eksperti atzīmēja, ka nav konstatēti īpaši problēmu aspekti attiecībā uz tiesu noslodzi un lietu izskatīšanas termiņiem. Jāatzīmē arī, ka tika pozitīvi vērtētas un atbalstītas jau īstenotās un iecerētās reformas, tai skaitā arī tiesu teritoriālās reformas ietekme, ekspertiem atzīstot, ka reforma padara sistēmu vieglāk saprotamu tiesu lietotājiem.

No ziņojumā iekļautajām rekomendācijām var minēt to, ka eksperti ieteica pārskatīt jautājumus attiecībā uz tiesu budžetu, veidojot to balstītu un orientētu uz rezultātiem, kas varētu palielināt sabiedrības uzticību. Kā arī, pēc ekspertu viedokļa, Tieslietu padomei jābūt pārstāvētai diskusijā Saeimā par tiesu sistēmas finansējuma plānošanu, Tieslietu padomes priekšsēdētājam tajā piedaloties klātienē. Turpmāk ir stiprināma arī padomes un tiesnešu pašpārvaldes institūciju kapacitāte.

Ar CEPEJ ekspertiem ir plānots turpināt sadarbību rekomendāciju ieviešanas procesā. Nākamajos ziņu lapas numuros sniegsim detalizētāku ieskatu CEPEJ novērtējuma ziņojuma pamata secinājumos un izstrādātājās rekomendācijās.

Tieslietu ministrija

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Sociālais
fonds

Atskats uz notikušajiem pasākumiem

Piedāvājam ieskatu aprīlī notikušajās projekta konferencēs un semināros.

Pasākuma nosaukums: Rajona (pilsētu) tiesu zemesgrāmatu nodaļu priekšnieku, rajona (pilsētu) tiesu un apgabaltiesu priekšsēdētāju kopsapulce.

Norises datums: 5.-6. aprīlis.

Mērķauditorija: Zemesgrāmatu, Tiesu un apgabaltiesu priekšsēdētāji, Tiesu administrācijas un Tieslietu ministrijas pārstāvji.

Pasākuma mērķis: Veicināt vienotu tiesu darba organizācijas praksi, stiprināt sabiedrības uzticēšanos tiesu varai.

Kopsapulcē tika izrunāti tiesu darba aktuālie jautājumi, tai skaitā kontekstā ar nupat ieviestajām un tuvākajā laikā plānotajām reformām. Piemēram, tika apspriesta lietu sadales kārtība tiesās pēc reformas, vienota iesniegumu reģistra ieviešana un zemesgrāmatu nodaļu tiesnešu integrācija rajonu (pilsētu) tiesās. Turklāt dalībniekiem bija iespēja noklausīties lekciju par tehnoloģiju attīstību tiesu sistēmā, komunikācijas pielietošanu kā vadības instrumentu, kā arī uzzināt aktuālo informāciju par plānotajiem un jau esošajiem rīkiem lietu izskatīšanas termiņu monitorēšanai.

Pasākuma nosaukums: Seminārs "Autortiesības audiovizuālajā un datorprogrammu nozarē. Būtiskais kaitējums".

Norises datums: 10. aprīlis.

Mērķauditorija: prokurori, tiesneši, izmeklētāji.

Pasākuma mērķis: Pārrunāt jautājumus, saistītus ar intelektuālā īpašuma pamatnostādņēm kontekstā ar straujo tehnoloģisko attīstību un noziedzīgo nodarījumu migrāciju uz interneta vidi. Veidot vienotu izpratni tiesību aizsardzības iestādēm par būtiskā kaitējuma noteikšanu ar intelektuālā īpašuma saistītajos noziedzīgos nodarījumos un arvien pieaugošo noziedzīgo nodarījumu skaitu digitālajā vidē.

Seminārs pulcēja plašu auditoriju, tajā piedalījās nozares labākie starptautiskie eksperti. Dr. Eleonora Rosati, asociētā profesore intelektuālā īpašuma tiesību jomā Southemptonas Universitātē (Lielbritānija), vieslektore autortiesībās EDHEC Biznesa skolā (Francija) un žurnāla "Intelektuālā īpašuma tiesības & prakse" (Journal of Intellectual Property Law & Practice, Oxford University Press) redaktore, dalījās pieredzē par intelektuālā īpašuma lietu izskatīšanu un lēmumu pieņemšanu Eiropas Savienības tiesā. Anders Brafs, "Nordic Content Protection" valdes priekšsēdētājs, stāstīja

par 15 gadu gaitā uzkrāto pieredzi televīzijas industrijas tiesību aizsardzībā Ziemeļvalstīs. Tāpat seminārā tika runāts par autortiesību būtību, aizsardzības nozīmīgumu, Latvijas tiesu lietām šajā nozarē u.c. aspektiem.

Pasākuma nosaukums: "Diskusija par tiesu noslodzi un institūciju kompetenci ātrākai lietu izskatīšanai".

Norises datums: 17. aprīlis.

Mērķauditorija: Rajona (pilsētu) tiesu priekšsēdētāji; apgabaltiesu priekšsēdētāji; Tiesnešu biedrības pārstāvji; Tieslietu ministrijas pārstāvji; Tiesu administrācijas pārstāvji; tiesībaizsardzības iestāžu pārstāvji (operatīvās darbības subjekti); Augstākās tiesas, Ģenerālprokuratūras un Iekšlietu ministrijas pārstāvji.

Pasākuma mērķis: Paaugstināt tiesnešu, izmeklētāju un prokuroru kompetenci, veicināta ātrāka lietu izmeklēšana un iztiesāšana, lai sekmētu uzņēmējdarbības vides uzlabošanu.

Diskusijā tika izskatītas sekojošas **tēmas:**

1) civillietu pārdales regulējuma piemērošanas prakse un Civilprocesa likuma 32.1 pantā ietvertā regulējuma darbība pēc likumā noteiktā pārejas perioda beigām;

2) lietu sadale tiesās pēc tiesu teritorijas reformas;

3) saglabājamo datu izsniegšanas pirmskontroles funkcijas process un izpildes organizēšana tiesās no 2020. gada 1. janvāra.

Pasākuma nosaukums: Seminārs "Efektīva pārrobežu sadarbība krimināllietās".

Norises datums: 21. aprīlis.

Mērķauditorija: prokurori, izmeklēšanas iestāžu izmeklētāji (Valsts policijas Galvenās Kriminālpolicijas pārvaldes un Valsts ieņēmumu dienesta Finanšu policijas pārvaldes pārstāvji).

Pasākuma mērķis: Padziļināt izpratni par Eiropas Savienības tiesību piemērošanu krimināltiesiskās sadarbības jomā. Aktualizēt zināšanas par minimālajām procesuālajām garantijām un pamattiesību aizsardzību. Veicināt vienotu izpratni par tiesiskās sadarbības mehānismiem. Sekmēt kvalitatīvu un piemērotu starptautiskās sadarbības instrumenta izvēli, lai nodrošinātu efektīvu krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu. Pārrobežu sadarbība nepārtraukti mainās, tajā ienāk jauni sadarbības instrumenti un seminārs deva iespēju iegūt jaunas ziņas par pārrobežu sadarbības jaunumiem. Seminārā uzstājās profesionāļi, kas nodrošina sadarbību ar citām

Tieslietu ministrija

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Sociālais
fonds

valstīm, līdz ar to klausītāji ieguva gan teorētiskās, gan praktiskas atziņas. Turklāt pasākumā uzstājās Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes vadošās amatpersonas, kas piedāvāja praktiskus referātus, sniedzot ikdienā noderīgas ziņas par informācijas apmaiņas nosacījumiem un kārtību ar citām valstīm, norādot uz būtiskām niansēm; iepazīstinot ar jauniem kriminālprocesuālajiem instrumentiem un atspoguļojot sadarbību ar trešajām valstīm.

Pasākuma nosaukums: Konference "Efektīva un ētiska tiesas sēdes vadīšana".

Norises datums: 21. maijs

Pasākuma mērķauditorija: tiesneši, tiesnešu palīgi, advokāti un prokurori.

Pasākuma mērķis: Tiesas sēde ir būtiska kvalitatīvas un efektīvas lietas izskatīšanas

sastāvdaļa. Tiesas sēdei ir jānorit tā, lai tajā tiktu noskaidroti visi lietas izskatīšanā nozīmīgie jautājumi, un, ja iespējams, tiktu veicināts izlīgums. Turklāt, tiesas sēdei ir jābūt efektīvai, tāpēc tiesnesim, saskaroties ar negodprātīgu tiesību izmantošanu tiesas sēdē, ir jācenšas to nepieļaut. No otras puses, tiesnesim visiem tiesas sēdes dalībniekiem ir jānodrošina tiesības uz objektīvu lietas izskatīšanu, un tiesneša uzvedībai tiesas sēdē ir jābūt ētiskai. Konference sniedza iespēju diskutēt par to, kā tiesas sēdi vadīt tā, lai tiktu sasniegti visi minētie mērķi.

Konferencē tika runāts par šādiem jautājumiem: tiesneša loma sabiedrībā, tiesas sēdes mērķi un uzdevumi, tiesneša uzvedība tiesas sēdē tiesību uz objektīvu tiesu kontekstā, tai skaitā izskatīta arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakse.

Projekta aktualitātes – Pasākumu un apmācību grafiks

Konferences un semināri ESF projekta "Justīcija attīstībai" ietvaros

Datums	Nosaukums	Plānotā mērķgrupa
7. jūnijs	Reģionālais informatīvais seminārs par projekta "Justīcija attīstībai" aktualitātēm Jelgavā	Zemgales reģiona Tiesu priekšsēdētāji, tiesneši, tiesnešu palīgi
5.- 7. septembris	Eiropas Tiesību institūta Ģenerālā Asambleja Rīgā	juristi
13. septembris	Konference "Eksperta atzinuma loma tiesvedībā"	tiesu eksperti, prokurori, tiesneši
24. - 26. septembris	Tiesu vadības tehnoloģiju forums 2018	Eiropas Padome, Tiesu administrācija, Tieslietu ministrija, tiesas, biznesa inteliģence, Ģenerālprokuratūra, IeM Informācijas centra pārstāvji
18. -19. oktobris	Konference "Civilprocesa likuma aktualitātes"	tiesneši, advokāti
Novembris*	Konference "Ilgspējīga attīstība tiesu varā"	Tiesneši, Tiesu administrācijas pārstāvji, Tieslietu ministrijas pārstāvji

*datumi tiks precizēti

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Sociālais
fonds

Projekta mācības sadarbībā ar ERA

Iepriekšējā ziņu lapas numurā informējām, ka projekta apmācību blokā tiek uzsāktas mācības, kas tiek veiktas sadarbībā ar ERA. Tuvākās ERA mācības (tēmas) un to norises laiki ir piedāvāti zemāk redzamajā tabulā.

Plašāku informāciju par ERA un citām projektā organizētajām mācībām, kā arī aktuālo mācību plānu un informāciju par pieteikšanās kārtību var apskatīt [šeit](#).

Datums	Nosaukums
29.-30. maijs	Eiropas tiesību akti publisko iepirkumu jomā, tajā skaitā valsts atbalsts un tiesvedība
5.-6. jūnijs	Pārrobežu sadarbība civillietās un komercietībās
14. jūnijs	Datu aizsardzība krimināllietās (direktīvas 360/2016 ietvarā)
Jūnijā	Pārrobežu maksātnešpēja un jaunākās izmaiņas ES tiesību aktos
Jūnijā	Izmaiņas Eiropas uzņēmējdarbības tiesībās un korporatīvajā pārvaldībā
Augusta beigās	ES konkurences tiesības
Augusta beigās	Pārrobežu sadarbība civillietās

Par projektu

Tiesu administrācijas īstenotā projekta "Justīcija attīstībai" galvenais mērķis ir uzlabot komercdarbības vidi, paaugstinot tiesu un tiesībsargājošo institūciju personāla kompetenci. Projekts tiek īstenots sadarbībā ar Augstāko tiesu, Valsts tiesu ekspertīžu biroju, Iekšlietu ministriju un Ģenerālprokuratūru. Atbildīgās iestādes

funkcijas projekta īstenošanas laikā pilda Tieslietu ministrija. Projektu 85 % apmērā finansē ESF, un 15% ir valsts budžeta finansējums. Papildus informācija par projektu ir apskatāma [Tieslietu ministrijas](#) un [Tiesu administrācijas](#) mājaslapās.

Kontaktpersona ziņu lapas satura jautājumos: Ksenija Lučko, Tieslietu ministrijas sabiedrisko attiecību speciāliste ES fondu jautājumos (67036837, Ksenija.Lucko@TM.gov.lv)

Informācija apkopota Eiropas Sociālā fonda projektā Nr. 10.1.2.0/15/TP/008 "Tehniskā palīdzība Tieslietu ministrijai kā atbildīgajai iestādei informācijas un publicitātes pasākumu īstenošanā". Projektu 85% apmērā finansē Eiropas Sociālais fonds un 15% ir valsts budžeta finansējums.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds